

Um ein nýmótans stórbýur í dag verður raktur av jarðskjálvtu kunnu miljónir lata lív

Sameindu Tjóðir stuðla vísindaligu kapprenningina við tíðina fyrri at kunna avmarka vandarnar av komandi jarðskjálvtum

Nú á døgum nørst fólkatalið stóðugt, og miljónir av fólk flyta inn til býrnar. Við hesum veksur eisini vandin fyrri at ein jarðskjálvti kann føra tilíkan skaða við sær sum ongantíð áður. Við mugu gera okkum greitt beinanvegin, at um ein jarðskjálvti í dag rakti ein stórbý, lótu miljónir av fólkum lív.

Serfrøðingar eru samdir um, at tað her er talan um, er kapprenning við tíðina. Tað reður um, so skjótt sum gjørligt, at útvega sær so mikið av vitan um jarðskjálvtar, at seismologar eru føri fyrri at siga frammanundan, hvar og nær jarðskjálvti verður. Hetta er tó ikki nóg mikið. Kannast má hvussu hús kunnu byggjast sum kunnu standa, hóast jarðskjálvti hevur verið.

Stuðul frá ST

ST letur munandi stuðul til al-tjóða kanningarstovnin av jarðskjálvtum í Tokyo.

Kanningarstovnurin varð settur á stovn í 1960, og hevur hováðsuppgávan higartil verið, at uppvant fólk úr teim londum sum oftast eru herjaði av jarðskjálvtum, sum t. d. Iran, Turkaland og Philippinum. Higartil eru uml. 150 fólk lærd á hesum stovni.

Í Japan er skjálvti nærum hvønn dag

Á hesum skeiðum verður stóru dentur lagdur á seismologi og at finna fram til tey stød har vandin fyrri jarðskjálvtu, er minstur. Harafturat um bygghættir sum kunnu standa eftir einum jarðskjálvti. Eisini verður kannað eftir hvussu eitt

herja óki, best kann vera bygt upp aftur.

Í langa tíð hevur Japan verið fremsta landið innan kannan av seismologi. Hetta er av góðum grundum, tá Japan liggur í heimsins mest herjaða jarðskjálvtu-óki.

Hövuðsstaður landsins — Tokyo — varð í 1923 raktur so meint av einum jarðskjálvti, at 143.000 fólk lótu lív.

Nærum hvønn einasta dag er skjálvti at merkja í Japan. Japanska stjórnin hevur yvir komandi fyra árin jattað kanningarstovninum 805.000 dollarar, meðan ST letur 674.000 dollarar.

Serfrøðingar til herjaða umráðið

Sum tíðir líða, vera so mikið nógvir seismologar klaktir, at møgult er at senda vísinda-

menn og verkfrøðingar til herjaðu umráðini beint eftir jarðskjálvtu.

Eftir jarðskjálvtan í Iran í august í fjør, sendi ST-stovnurin UNESCO serfrøðingar á staðið. Kanningarstovnurin í Tokyo hevur nú so mikið nógvar serfrøðingar, at teir til komandi jarðskjálvtu eru førir fyrri at senda fólk til ástaðið um stjórnin í viðkomandi landið hetir á teir.

Tað er av størstum týðningi, at serfrøðingar koma á herjaða umráðið beinanvegin eftir vanlukkuna, verður sagt.

Skaði sjálvt um húsini standa

Sum áður sagt, eru menn av álvara farnir undir at kanna eftir nýggjum byggihættum sum kunnu standa í móti einum jarðskjálvti. Hetta er gjørt í Afganistan og Venezuela.

Tað er ógvuliga tørført at meta um týðningin av hesum,

ti júst í teim londum, har vandi in fyrri jarðskjálvtu er størstur, veksur fólkatalið mest. Frá kanningarstovninum í Tokyo verður sagt, at sjálvt um háhúsini standa meðan jarðskjálvtin leikar á, fara húsini at loysna í støðum, og stórir betongblokkar rapa omanyvir ta flýggjandi mannamúgvuna, og kunnu gera stóran skaða.

Oscar Torp - eitt lív fyri Noreg og arbeidararørsluna

(Framhald)

HELE FOLKET I ARBEIDE ble arbeiderpartiets parole. Tusener og atter tusener stemte med partiet i 1933. Det fikk 69 representanter i Stortinget og det ble klart at partiet nå måtte få regjeringsmakten. Det gikk over 1 år før de borgerlige innså at det var ingen veg uten-om. Den 20. mars 1935 ble Johan Nygaardsvold fra Trøndelag sjef for landets annen arbeiderregjering og dermed var det gitt signal til en ny kurs for landets politikk. Oscar Torp kom ikke inn i bildet med engang. Han hadde viktige oppgaver i landspartiet og fylle. Men da Forsvarsminister Fredrik Monsen trakk seg tilbake på grunn av sykdom ble det bruk for Torps sterke arbeidskraft og hans eminente overblikk over alle de store oppgaver som måtte løses når det gjaldt utbygningen av Norges forsvar. Det hastet. De brukte hver sin tid var ubønnlig over. Det nyttet ikke å ruste ned når verden sto ved stupet. Torp hadde jo i sin tid tatt konsekvensen av sitt syn og vandre i fengsel sammen med sine partifeller for sitt syn på militærisme som de anså som redskap for klassejustisen mot det arbeidende folk. Og dette syn holdt de på i det meste av 30-årene.

AKKURAT like før den 9.

april 1940 hadde oberst Ljungberg overtatt forsvarsdepartementet som fagminister og det pekte da hen på at de andre norske partiene ble representert i regjeringen når vanskene ble for store. Det skjedde også etter at regjeringen flyktet opp igjennom landet etter som tyskerne rykket fram. Først ble det opphold på Hamar ved Mjøsa, senere forhandlet kongen i Elverum på stedets Folkehøgskole med den tyske minister Brauer fra Legasjonen i Oslo, men det ble ikke noe resultat av det. De kjempet på norsk jord helt til den 7. juni 1940. Denne historiske dagen forlot H. M. Kongen og hans følge der i blandt også Oscar Torp som nå bekledte finansministerstillingen etter og så ha vært sosialminister en stund. Som finansminister hadde han også hatt ansvaret for at gullet i Norges Bank ble overført til London. Dette hadde også dikteren Nordahl Grieg vært med på. —

SENERE HEN ble Oscar Torp igjen Forsvarsminister og bygde opp det norske forsvaret utenlands på grunnlag av landets mektige skipsflåte og marineenheter i England, Skottland, USA og Canada. Det sistnevnte landet fikk også øvelsesstedet for flyvåpenet i Little NORWAY som utdannet en hel rekke norske flygere som i sin

tur ble satt inn på forskjellige steder, ikke minst etter invasjonen den 6. juni 1944 da de allierte troppene gikk i land i Frankrike.

DET var ikke alle som var fornøyde med Oscar som norsk forsvarsminister i Londonregjeringen. Det var særlig marinen som opponerte, men når de så mannens dygtighet, omsorg og ubestikkelighet falt sinnene mere til ro og det ble system og orden i det hele. Forbannelsen med Norge ble etterhvert bedre. Det gikk en hel rekke fiskebåter i trafikk til England i skyttel virksomhet. Disse båtene pluss marineenheter av lettere klasse var innom Shetlands-Orkenøyene og ikke minst Færøyane som nordmennene vel alltid har stått på god fot med som nære venner. Det skulle godt mot til å ta seg over Nordsjøen en stormfull tid på høsten og vinteren, men heller det enn fangenskap og all annen elendighet.

DEN nyss avdøde Trygve Lie var Oscar Torps nære medarbeider og venn. I sine erindringer om London-tida og årene som FN's generalsekretær har han fortalt meget om Oscar Torp. Partigrensene under krigen ble visket ut og det var da tale om samarbeide i videste forstand.

MEN det er naturligvis ikke til å undgå at noe krangel oppstod menneskene i mellom under så alvorlige og nerve oppskakende forhold som oppholdet i London førte med seg. »Blitzen» fra Görings Luftwaffe høsten og vinteren 1940 raderte ut store deler av den engelske hovedstad og det var alt annet enn lett å leve der under den værste tida. Trygve Lie har gitt en realistisk skildring av forholdene der bl. a. i sin siste bok »Oslo-Moskva-London». Nordmennene forsøkte så godt de kunne å bo og arbeide sammen, men det var ikke alltid godt å ordne det under så ekstre ordinære forhold. — Det falt i Oscar Torps lodd å bygge opp en hær, en marine og et flyvåpen i to verdensdeler, når vi tenker på at flyverutdannelsen foregikk i Canada og det andre i England, Skottland og øyene omkring, samt de politistyrker som ble skoleret og trent opp i Sverige hvor omlag 50.000 nordmenn hadde søkt tilflukt under krigen. Sverige var jo som en nøytral stat i en meget vanskelig situasjon før verdenskrigens forlop tok et annet forlop etter tyskernes katastrofe i Stalingrad og i Egypt.

Oscar Torp var stadig på farten i USA, Canada, England, Sovjetunionen og i Sverige. — En rekke av våre framste kunstnere tok del i velferdarbeidet bl. a. Nordahl Grieg og hans hustru Gerd Egede Grieg. Vår store dikter var en aktiv natur som ikke fant noen tilfredsstillelse i bare å være bak frontene. Han ville fram i første linje for å oppfyl-

le sin offisersplikt. I desember 1943 styrtet han ned i Berlins omegn og fant der en ukjent grav i fiendeland bare 42 år gammel.

DET var også slikt velferdsarbeid som Forsvarsminister Torp måtte ta seg av. Det er naturlig under en krig at velferden må styrkes ikke minst for moralens skyld. Oscar Torp og hans folk var klar over dens betydning i felten. Etter hvert ble det mere orden på forbindelsene mellom ute og hjemme-fronten. Telefonbinnensens gode og verdifulle opplysninger over Nordsjøen om a-jouringen mellom nordmenn og deres allierte styrker. Raider og sabotasjeforsøkene ble tallrikere, slippene over norske områder flere som følge av de utbedrede sambandslinjer. Men sjølsagt kostet det store ofre, mange mistet livet i kampene, andre kom i fengsler og leirer både ute og i landet. Men fra gammelt av er nordmennene et sjøfarende folk vel vant til å krysse havene fra vikingeskipenes tid. —

Torp tok også opp spørsmålet om styrkenes permisjoner mere roligt oppe i Skottland. Og her viste det seg at mangen norsk soldat forholdt seg som en livsleiderinne som fulgte dem med heim til Norge etterpå. — Torps forsvarsplan omfattet 50.000 nordmenn. Av det til oppsto det vansker i regjeringen, men Torp var toneangivende på så ulike områder og han ble hørt med respekt både av kollegaer og av de allierte myndigheter som til sju-